

УДК 667.001.76:631.162

Сологуб Н.В., Бурко К.В.

Вінницький національний аграрний університет

ІННОВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

У даній статті розглянуто важливі аспекти управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах, запропоновано застосування інноваційних можливостей у внутрішньому обліку аграрних підприємств.

Ключові слова: управлінський облік, інновації, внутрішній облік, облік на сільськогосподарських підприємствах, управлінські рішення.

Sologub N., Burko K.

INNOVATION OPPORTUNITIES OF MANAGEMENT ACCOUNTING IN AGRICULTURE

In this article it is considered important aspects of management accounting in the agricultural enterprises, use of innovative opportunities in the internal accounting of the agrarian enterprises is offered.

Key words: management accounting, innovations, the internal account, the account at the agricultural enterprises, administrative decisions.

Сологуб Н.В., Бурко Е.В.

ІННОВАЦІОННІЕ ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

В данной статье рассмотрены важные аспекты управленческого учета на сельскохозяйственных предприятиях, предложено применение инновационных возможностей во внутреннем учете аграрных предприятий.

Ключевые слова: управленческий учет, инновации, внутренний учет, учет на сельскохозяйственных предприятиях, управленческие решения.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В управлінській практиці історично склалась ситуація, за якої вітчизняний облік був зорієнтований на інтереси єдиного користувача – держави. Тому нині облік і звітність українських підприємств носять виражене податкове спрямування.

Проте, розвиток ринкових відносин і поява в нашій країні

значної кількості недержавних вітчизняних і зарубіжних структур суб'єктів підприємництва встановлюють перед обліком нові завдання. Одним з них стало надання інформації менеджерам для прийняття управлінських рішень. У зв'язку з цим виникла необхідність створення системи внутрішньої інформації – управлінського обліку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблем. У вітчизняній бухгалтерській літературі тривалий час активно обговорюється тема управлінського обліку. Проте на практиці лише незначна кількість підприємств впровадили облік для управлінських потреб, інші задовольняються аналітикою даних фінансової бухгалтерії.

Аспекти організації та методології обліку інновацій розглядалися в роботах О.О. Ільченко, Я.Д. Крупки, М.С. Пушкаря, О.В. Кантаєвої, О.В. Мінакова.

Зокрема, П.М. Друкер, І.М. Мірошник, Ю.П. Морозов досліджують інновації як продукт, нововведення, удосконалення, А.К. Большаков, В.М. Ковальчук – як процес, З.О. Адаманова, А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, Б.І. Санто, В.П. Семиноженко, М. Портер – як засіб розвитку, конкурентну перевагу, визначальний елемент розвитку підприємств та національної економіки. У працях цих і багатьох інших вчених розглядаються механізми залучення та ефективного використання інновацій, а також управління інноваційними ризиками на рівні управління й менеджменту.

Разом з тим, незважаючи на значну кількість літературних джерел, велика кількість теоретичних поглядів і методів бухгалтерського обліку, а також практика їх застосування в інноваційній діяльності сільськогосподарських підприємств залишаються дискусійними або не зачіпаються зовсім.

Цілі статті. Мета роботи – розглянути інноваційні можливості застосування управлінського обліку в сільському господарстві.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Управлінський облік є надзвичайно важливою складовою всієї облікової системи будь-якого підприємства. Його інформаційною базою виступають всі потоки інформації, які формуються у процесі ведення виробничого, фінансового, податкового та статистичного видів обліків. Це є внутрішній облік підприємства, надзвичайно індивідуальний і конфіденційний, основне призначення якого задовольнити інформаційні потреби управлінського персоналу господарюючого суб'єкта. Однак подальшого дослідження потребують розкриття й

уточнення суті інновацій як економічної категорії з позиції управлінського обліку та аналіз даного поняття у спеціалізованій вузько направленій сфері, а саме в розрізі галузі сільського господарства.

В умовах підвищення нестабільності зовнішнього середовища життя висуває додаткові вимоги до системи управління підприємством, які, на думку науковців, частково постає можливим вирішувати завдяки науковій розробці, вдосконаленню та впровадженню в практику нових, інноваційних, інформаційних технологій управління провідне місце серед яких займає управлінський облік.

На даному етапі наукового пізнання поняття інновації узагальнено передбачає внесення змін в різноманітні види людської діяльності, причому таких змін, які несуть із собою виникнення нового. Інноваціями вважаються зміни принципово відмінні між собою за характером, тривалістю, і наслідками. Виходячи з цього, інноваційний процес представляє собою сукупність етапів і дій, пов'язаних з виконанням мети інновації. Метою інновації, на погляд М.І. Крупка необхідно вважати сформульоване бажання у визначеній сфері діяльності підприємства, пов'язане з розробкою і впровадженням новітніх видів продукції і технологій матеріального та нематеріального характеру [3].

Інноваційний процес можна представити у вигляді низки етапів починаючи з виникнення ідеї, її опрацювання і завершуючи впровадженням та експлуатацією проекту. Широке трактування сутності інновацій зумовлює виникнення різноманітних підходів до їх класифікації. Так, на думку М.С. Пушкаря за характером направленості вирізняють продуктивні інновації та інновації в процеси, в тому числі технологічні і управлінські; за функціональними сферами діяльності підприємства виділяють інновації у виробництво та інновації в закупки, збут, персонал, управління тощо [5].

На сьогодні в деяких галузях економіки, зокрема в сільському господарстві, інформаційним можливостям управлінського обліку надається другорядна роль або виказується недовіра до його складових зокрема до аналізу. За дослідженнями науковців близько 90% керівників сільськогосподарських підприємств недовіриливо відносяться до необхідності проведення якісного економічного аналізу, його ефективності та можливості практичного застосування його результатів в ході розробки управлінських рішень. Як зазначає О.В. Мінакова, на сучасному етапі необхідно зламати стереотип

мислення керівників сільськогосподарських підприємств та довести, що управлінський облік може забезпечити потреби управління якісними аналітичними даними, через застосування відповідних інноваційних технологій [4].

Впровадження сучасних інноваційних технологій управлінського обліку в сільськогосподарських підприємствах на сьогодні передбачає низку послідовних етапів, дій і процедур, направлених на організацію управління та забезпечення їх функціонування у довготривалому періоді. Інноваційні технології, в межах управлінського обліку, вимагають системного підходу і, в першу чергу, торкаються основної його складової – економічного аналізу, як системи, що охоплює зовнішнє і внутрішнє середовище функціонування підприємства та висвітлює результати не тільки ретроспективного, а оперативного і перспективного розвитку.

На думку О.О. Ільченко, для практичної реалізації теоретичних засад інноваційні технології необхідно: по-перше, переглянути організаційно-управлінську структуру підприємства та ввести до її складу спеціальний підрозділ – службу управлінського обліку; по-друге, визначити зони ризиків за підрозділами та показниками, які підлягають постійному контролю; по-третє, налагодити систему оперативного інформаційного обслуговування управління; забезпечити адаптування та удосконалення методики визначення основних показників щодо формування витрат та їх впливу на ефективність діяльності кожного виробничого підрозділу та підприємства в цілому в режимі оперативного контролю [1].

Ми підтримуємо думку Крупи Я.Д., який вважає, що через широкий спектр економічних показників, пропонованих підприємствам для аналізу, доцільно застосовувати критичний підхід до їх вибору в межах управлінського обліку з підпорядкуванням вибору інтересам користувачів аналітичної інформації. За його переконанням при визначенні доцільності переліку підконтрольних показників, необхідно керуватись двома основними критеріями: по-перше, інформативність, по-друге, періодичність їх розрахунку [3].

О.В. Кантаєва вважає, що фондоозброєність, фондомісткість тощо достатньо визначати один раз на рік, аналіз ліквідності балансу та платоспроможності для нормально функціонуючого підприємства бажано визначати щоквартально, а от рентабельність продажу, співвідношення постійних і змінних витрат і т.д. з метою посилення оперативності інформації необхідно визначати щомісячно і, навіть, подекадно [2].

Виходячи з цього, перелік підконтрольних показників необхідно оформити у вигляді спеціальних таблиць (матриць), в яких подальшому вони будуть розраховуватись в автоматичному режимі.

Ми схильні до думки, що для посилення оперативності руху інформаційних потоків та прискорення їх обробки доцільно використовувати електронні таблиці в яких збирається та опрацьовується інформація про діяльність підприємства у розрізі об'єктів обліку та в межах календарних періодів з поділом на дещо коротші відрізки часу, підперіоди.

Необхідно зауважити, що запропонований М.С. Пушкарем алгоритм формування інформаційної бази управлінського обліку передбачає наявність середнього за розмірами підприємства і не враховує можливість надзвичайних подій, які вимагають негайного та неадекватного рішення [5].

Висновки. Інноваційний процес в управлінському обліку вимагає системного підходу і передбачає низку послідовних етапів, дій і процедур, направлених на організацію, управління та забезпечення функціонування підприємства у довготривалому періоді. Отже, тема застосування інновацій управлінського обліку в сільськогосподарських підприємств потребує подальшого дослідження і обговорень щодо вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління інноваційною діяльністю підприємств.

1. Ільченко О.О. Управління інноваційними витратами на Основі системи обліку : таргет – костінг / О.О. Ільченко // *Наук. Вісн . ДАСОА.* – 2011. – № 1 (22) –С . 43–46
2. Кантаєва О. В. Питання розвитку теорії та практики обліку і аналізу інноваційної діяльності підприємств . / О. В. Кантаєва // *Бухгалтерський облік і аудит.* – 2009. – No 4 –С . 25–31 .
3. Крупка , М. І . Фінансово– кредитний Механізм інноваційного розвитку ЕКОНОМІКИ України / М. І . Крупка. –Львів: Видав. Центр Львівського нац. Унту. ім. І.Франка , 2001 . – 608 С.
4. Мінаков О.В. Облік і аналіз в управлінні інноваційною діяльністю підприємств: дис. канд. екон . наук: 08.00.09 / О. В. Мінаков . – Київ . нац. торг. – екон . ун –т . – К . , 2009 . –255 з
5. Пушкар М.С. Метатеорія обліку, або якою повинна стати теорія: монографія .// М.С. Пушкар . – Тернопіль: Карт– бланш . 2007 – 359 с.